

Skolen i årets løb

Af M. Blaksteen

Folkeskolen og dens udviklingsprogram

Den 26. maj 1987 vedtog Folketinget et 4-årigt udviklingsprogram for folkeskolen (1). I løbet af sommeren nedsatte undervisningsminister Bertel Haarder et Folkeskolens Udviklingsråd, hvis formand blev skoledirektør Birgit Darr, der også havde været formand for det hidtidige Folkeskolens Forsøgsråd. Det nye råd har fået en stærk placering, idet det selv træffer beslutning om, hvilke ansøgninger der skal imødekommes og i hvilket omfang. Dog bestemte undervisningsministeren, at de 100 mio. kroner, som Folketinget stiller til rådighed i hvert af årene, skal fordeles således:

- a. 40 mio. kr. anvendes til udviklingsarbejde vedrørende klasselærerfunktion, styrkelse af danskundervisning samt tidligere starttidspunkt for fremmedsprogsundervisning (engelsk).
- b. 40 mio. kr. til helt andre forsøg (f.eks. med skolen som kulturcenter for lokalsamfundet).
- c. 10 mio. kr. til udviklingsrådets administration (lønninger m.v.)
- d. 10 mio. kr. til forskning vedrørende forsøgene.

Man kan mene, at der fra centralt hold sættes lovlig stærkt på pkt. a på bekostning af de friere muligheder under pkt. b. Det er imidlertid en kendt sag, at undervisningsministeren føler sig overbevist om, at en ekstra dansktime i 3. og 4. klasse vil kunne overflødiggøre megen specialundervisning. Tiden må vise det, – helt enkel er problemstillingen nok ikke. I hvert fald bør der ikke tages forskud på evt. resultater via henstillinger til kommunerne om nedskæring på dette område.

Interessen for Folketingets initiativ har været særdeles stor. Næsten 5000 ansøgninger er indgået til udviklingsrådet. Nogle rummer måske ikke de egentlige visioner, – det siges f.eks., at nogle skoler, der på det kommunale budget har fået nedsat deres timetal, derefter har søgt ekstra dansktimer bevilget hos rådet. Det store flertal af ansøgningerne er imidlertid udtryk for dynamik og vilje til at gå nye veje. Det er beundringsværdigt i en tid, hvor budgetter strammes, og dagblade i den forbindelse melder om ikke helt få skolenedlæggelser, også skoler, der hidtil har været særdeles forsøgsaktive.

Tiden har imidlertid været knap i dette første år, og det har givetvis knebet for mange interesserede at gennemføre de omfattende forberedelser, der kan være nødvendige, før en ansøgning kan sendes. Udviklingsrådet må sikre, at der vil være plads også for helt nye ønsker i de kommende år.

I foråret 1988 barslede Perspektivudvalget med en rapport (2). Dets opgave havde været at udarbejde et oplæg »om de grundlæggende kundskaber og almene værdier, som skolen skal give danskerne med ind i det næste århundrede«. Opgaven var dristig – næsten halsløs dristig. Det 5-personers formandskab (alle med længerevarende uddannelse) har haft et panel af organisationsfolk m.fl. som en slags medarbejderskab.

I rapporten diskuteres kort, men indtrængende, en lang række »almene værdier« og mere generelt begrebet »grundlæggende kundskaber«. Den vil næppe komme til at præge den fortløbende debat om folkeskolens udvikling, men kan give nyttigt baggrundsstof, når resultaterne fra udviklingsprogrammet til sin tid formentlig skal danne grundlag for en ny folkeskolelov, – og det var måske også den egentlige mening med udvalgskommissori- et.

Af betydelig interesse her og nu er Danmarks Lærerforenings debatoplæg »Helhedsskolen – skolen som lokalt kulturcenter«, der udkom som et tillæg i medlemsbladet »Folkeskolen«, nr. 35, 1988. Heri gøres der rede for foreningens opfattelse af, hvad begrebet »helhedsskole« står for. Børnene kan være på skolen i tidsrummet kl. 7-17, og dagsprogrammet omfatter obligatorisk undervisning, frivillig undervisning og »andre aktiviteter«. Interessant er det, at der i den obligatoriske undervisning sættes stærkt på tværfaglighed og projektorienteret undervisning, idet der dog ind imellem afvikles strengt faglige kursusforløb, idet væsentlige elementer af traditionel indlæring er en forudsætning for, at barnet kan komme videre i sin tilegnelse af helheder i virkeligheden.

Debatoplægget er veldisponeret, og delemnerne er præcist beskrevne. Dog må det indvendes, at den ideelle helhedsskole nok bør inddrage andre end folkeskolens egne lærere i arbejdet ud over den obligatoriske undervisning. Mon ikke børne- og ungdomsorganisationers repræsentanter skal med ind i denne del – i hvert fald i de »andre aktiviteter«?

Læseværdigt er også et debatoplæg fra Kommunernes Landsforening: »Folkeskolen i 90'erne«. Der er heri ikke tale om større pædagogiske syner, men om ledelse og styring. Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at kommunalpolitikernes organisation så klart markerer forståelse for, at udvik-

lingsbestræbelser i folkeskolen skal fremmes, og at samfundet er på vej imod en væsentlig anderledes skole.

Apropos ledelse og styring: den 12. april fremsatte repræsentanter for Socialdemokratiet i Folketinget forslag til folketingsbeslutning om øget selvforvaltning og demokrati i folkeskolen. Der satses heri på en magtfuld skolebestyrelse for hver skole og afskaffelse af skolekommission og lærerråd (repræsentanter for de ansatte og for eleverne skal være fuldgyltige medlemmer af skolebestyrelsen).

Forslaget nåede ikke at blive drøftet i Folketinget inden valget. Undervisningsminister Bertel Haarder har imidlertid til dagblade givet udtryk for, at han er interesseret i meget af forslagens indhold, og at resultatet derfor meget vel kan blive ændringer af skolestyrelsesloven i nær fremtid, selv om han vel egentlig helst havde ventet til de større ændringer af folkeskolens lovkompleks, der forventes først i 90'erne (3).

Ændringer af gymnasiet

Ved Folketingets debat om lovforslag til ændring af gymnasieloven understregede undervisningsministeren, at ændringerne skulle være udgiftsneutrale. Det krav kom som ventet til at medføre svære forhandlinger mellem bl.a. gymnasiedirektoratet, Amtsrådsforeningen og Gymnasieskolernes Lærereforening. Hertil kom, at Rektorforeningen gav udtryk for, at de kommende arbejdskrav til eleverne nok ville blive for store. Gymnasiedirektoratet reducerede herefter bl.a. antallet af skriftlige opgaver i forskellige fag. Så fandt Gymnasieskolernes Lærereforening, at gymnasieundervisningens niveau ville blive sænket i forhold til det hidtidige (4).

Gymnasieskolernes Lærereforening fandt det i øvrigt også skuffende, at der ikke ved udarbejdelse af fagbekendtgørelser m.v. syntes at blive taget hensyn overhovedet til de senere års forsøg, og skrev bl.a. i sit medlemsblad »kuriøst, at Direktoratet samtidig anvender millioner af kroner til at udvikle og evaluere forsøg, uden at erfaringerne herfra anvendes« (5).

Af årets debat om gymnasieændringerne kan det nævnes, at bl.a. rektor for Forskerakademiet, L.B. Holm Nielsen, har hævdet, at gymnasieundervisningens niveau i de naturvidenskabelige fag skal hæves, for at danske forskere kan leve op til samfundets reelle behov (6).

I en kronik i »Politiken« d. 24. august 1987 fremhæver fire humanister til gengæld det ønskelige i, at de humanistiske fag får et samlet løft. De påpeger samtidig nødvendigheden af at tilstræbe større tværfaglighed i gymnasieundervisningen, så at eksempelvis historie-, dansk- og sprog lærere

naturligt arbejder tæt sammen om behandlingen af en periode. Også undervisningsministeren understreger, at der skal etableres sammenhænge mellem fagene (7). Egentlig projektorganiserede initiativer tales der dog ikke om.

Ved en del af landets gymnasier kommer der nye åbninger mod lokalsamfundet. De har foreløbig mest form af kursustilbud til lokale virksomheder – »rekvireret undervisning«. Umiddelbart synes det måske ikke at vedkomme gymnasieundervisningen ret meget, og dog – lærerne får formodentlig brugbar inspiration og stimulering af de nye kontakter i en verden uden for gymnasiet. I denne forbindelse kan også nævnes, at direktoratet har foranlediget, at nogle få gymnasielærere har været udstationeret et par måneder på erhvervsvirksomheder i stillinger, der har relationer til deres faguddannelse. Større åbenhed tilstræbes.

Ændringerne i lov om gymnasiet medførte ikke en egentlig reform i første omgang, men det fornemmes, at nye ideer og holdninger vokser frem. I en debatserie følte forvaltningschef H. Stige Hansen, Storstrøms amt, sig foranlediget til at skrive: »Gymnasireformen må kun betragtes som et komma, et pausekomma, på vejen frem. Aktivitetsprægede forsøg må sættes i gang for at nærme gymnasiet til omgivelserne« (8).

De grundlæggende erhvervsuddannelser (Efg)

I juni 1987 afleverede Nordskov Nielsen-udvalget sin »Betænkning om grundlæggende erhvervsuddannelser«. Det er et digert værk på ca. 850 sider, og det repræsenterede en kæmpeindsats fra bl.a. arbejdsmarkedets organisationer for – via deres repræsentanter i udvalget – at nå en høj grad af enighed om en fremtidig uddannelsesstruktur. I betænkningen er også indføjet udvalgets forslag til en ny lov for området.

I løbet af efteråret udarbejdede undervisningsminister Bertel Haarder så et lovforslag, der imidlertid afveg en del fra udvalgets, og det mødte derfor betydelig modstand i en høringsfase. Ministeren lyttede til indvendingerne og lod herefter i løbet af vinteren udsende nye forslag til dels lov om erhvervsuddannelser og dels lov om erhvervsskoler. Disse forslag havde i betydelig grad nærmet sig udvalgets (og dermed organisationernes) forslag.

Det må dog bemærkes, at især Amtsrådsforeningen samt Kommunernes Landsforening i den offentlige debat gav udtryk for, at ministerens forslag var for snævert. Det begrænsede sig til handels- og kontorområdets grunduddannelse og til de traditionelle tekniske grunduddannelser og åbnede ik-

ke for en inddragelse af andre grundlæggende erhvervsuddannelser, der også byggede på afgang fra folkeskolens 9. klasse. De to organisationer henstillede således forgæves, at stillingskategorier under social- og sundhedssektoren blev draget med ind under loven (9).

Amtsrådsforeningen hævdede også, at det ville være en fordel for et sammenhængende uddannelsesbillede, hvis amtskommunerne fik til opgave at skabe rammer for en koordinering af alle ungdomsuddannelser i regionen.

Den 2. marts 1988 forelagde undervisningsministeren så sine forslag i Folketinget og betonede herunder bl.a., at det samlede erhvervsuddannelsessystem ved lovens gennemførelse ville blive mere overskueligt både for de unge selv og for erhvervsvirksomhederne, især fordi mange hidtidige enkeltuddannelser nu ville fremtræde som specialer inden for et stærkt reduceret antal enkeltstående grunduddannelser (10). Der var tale om et enstrengt uddannelsessystem. Uanset om eleverne startede på en virksomhed iflg. uddannelsesaftale (den »praktiske« vej) eller direkte på en erhvervsskole, ville der være tale om reelt samme indhold og varighed.

Den 17. marts fulgte så første behandling af lovforslagene (11).

Socialdemokratiet (Korneliusen) efterlyste entydige bestemmelser om, hvordan alle unge kunne sikres en praktikplads, og efterlyste i øvrigt klare løsningsforslag for en række andre uddannelsesområder (eksempelvis social- og sundhedsuddannelser, etatsuddannelser, landmandsuddannelser m.m.). Den nye lov måtte kunne omfatte også disse.

Det Konservative Folkeparti (Kirkegaard) fremhævede bl.a. betydningen af, at nye kvalifikationsbehov på arbejdsmarkedet hurtigt ville kunne manifestere sig i ændringer af uddannelsessystemet, fordi der blev tale om en overgang fra statslig detailstyring til stærkere erhvervslivs- og lokalstyring.

Socialistisk Folkeparti (Aage Frandsen) fandt lovforslagene vigtige og understregede, at man nu måtte kunne sikre sig, at restgruppen, der hidtil ingen uddannelse havde fået, kunne mindskes betydeligt.

Det Radikale Venstre (Ole Vig Jensen) mindede om, at man længe havde drøftet den specielle gruppe, der kaldes de sent udviklede. Man måtte nu søge at give så mange som muligt også af denne gruppe en erhvervskompetence.

Fremskridtspartiet (Annette Just) fandt grund til at takke ministeren for ideen om, at det statslige tilskud skulle ydes som et beløb pr. elev på en skole. Deltagerbegrænsning ville herved kunne undgås.

Kristeligt Folkeparti (Merete Due Jensen) understregede, at man med

forslagene sikrede, at alle unge kunne få en ungdomsuddannelse efter eget valg og dertil også frit skolevalg og en fri adgang overhovedet.

Lovforslagene blev vel modtaget af næsten alle Folketingets partier, idet alene Fælles Kurs tog afstand.

Midt i april måned blev der imidlertid som bekendt pludselig udskrevet valg til Folketinget. Lovgivningsarbejdet gik i stå, og i nærværende øjeblik (primo juni) er lovforslagenes videre skæbne uklar.

Det må være rimeligt at påpege to overordnede problemer ved specielt lovforslaget om erhvervsuddannelser:

Det ville have været ønskeligt, om Folketinget i højere grad havde søgt at skabe sammenhængende løsningsforslag for de mange forskellige ungdomsuddannelser. Der er nu kommet en modernisering af gymnasieuddannelsen, og de foreliggende forslag medfører vel en snarlig modernisering af handels- og kontoruddannelserne samt de tekniske grunduddannelser. Det ville være rimeligt tillige at komme med forslag, der kunne inddrage også alle de andre ungdomsuddannelser (de landbrugsfaglige, etaternes, social- og sundhedssektorens m.fl.), så at denne væsentlige indgangstærskel til voksenalderen virkelig kunne blive mere overskuelig for de unge. Sandsynligvis kunne der samtidig skabes flere og mere åbenbare bestemmelser om meritoverførsel fra en påbegyndt uddannelse til en anden. Først da vil man i sandhed kunne tale om, at alle unge kan få tilbudt en ungdomsuddannelse efter eget valg, og samtidig sikre lidt bedre, at en uddannelse også kan tilpasses den enkelte unges specielle forudsætninger og personlige forventninger samt tillige varetage samfundets helhedsinteresser.

I Sammenhæng hermed tegner sig det andet overordnede problem. Forslaget til en ny erhvervsuddannelseslov skal ikke blot tilgodese den strengt faglige grunduddannelse, men også sikre et nødvendigt grundlag for eventuel videreuddannelse. Det er absolut forståeligt og ønskeligt. Lovgiverne må imidlertid ikke glemme, at der er grupper af unge, som ikke i sig har de personlige forudsætninger for en blot beskeden teoretisk uddannelse. De såkaldte sent udviklede får sandsynligvis temmelig svært ved at klare sig under den foreslåede nye erhvervsuddannelseslov. Man bør overveje via lovgivningsarbejde at sikre, at der oprettes uddannelsesnicher, hvor også disse unge kan finde en plads. Også de har en menneskeret til som voksne at få lov til at øve en arbejdsindsats og til at tjene en løn.

Fhv. undervisningsminister Kr. Helveg Petersen skrev engang (12): »Det må være et naturligt krav, at ingen unge kan modtage offentlig understøttelse, medmindre de yder noget til samfundet« og endvidere: »Men der er

et område, som i hvert fald øjeblikkeligt trænger sig på, og det er tilvejebringelse af midler og regler, hvorefter der kan etableres et treårigt målrettet uddannelsesforløb (arbejde og uddannelse) for dem, der ikke egner sig til Efg. og gymnasiet.«

Denne gruppes problemer bliver ikke løst med det foreliggende forslag til lov om erhvervsuddannelser. De må stadig i for høj grad søge ly under den sociale lovgivning.

Nogle uddannelsesdebatter i Folketinget

Ved flere lejligheder har Folketinget i vinterens løb behandlet spørgsmål af uddannelsespolitisk interesse, herunder forslag til folketingsbeslutning. Nogle af dem skal kort omtales.

Folketinget beskæftigede sig inden valget et par gange indgående med forslag om udvidelser af elevers medbestemmelse og nærdemokratibegrebet i det hele taget på uddannelsesinstitutioner.

I Folketingets møde d. 9. februar lagde Socialdemokratiet for med et forslag til folketingsbeslutning om elevdemokrati på gymnasie- og HF-skoler (13).

I mødet d. 23. februar udvidede Socialistisk Folkeparti emnet med forslag til folketingsbeslutning om selvforvaltning og demokrati på en lang række uddannelsesinstitutioner spændende fra folkeskolen til sociale højskoler, lærerseminarier m.fl. (14).

I begge debatter gav undervisningsminister Bertel Haarder udtryk for, at han langt hellere så, at skolerne fik lov til i højere grad at gå egne veje inden for området, end at de skulle have tilstillet diktater igennem lovgivning. Han understregede, at man under alle omstændigheder skulle passe meget på ikke at svække en ansvarlig leders stilling.

I mødet d. 23. februar stillede Socialistisk Folkeparti også forslag om oprettelse af et forsøgsråd vedrørende selvforvaltning og demokrati på de berørte uddannelsesinstitutioner.

Alle forslag blev oversendt til Folketingets uddannelsesudvalg til en nærmere drøftelse og behandling inden den anden (og sidste) debat i salen.

I mødet d. 26. februar fremsatte Socialdemokratiet forslag til lov om betalt frihed til uddannelse. Som begrundelse blev bl.a. sagt: »En reform om betalt frihed til uddannelse vil gøre uddannelseskløften mindre. Det har betydning ikke alene for bestræbelserne for at øge ligheden i samfundet, men også for erhvervslivets fremtidige produktion. Arbejdsmarkedet vil stille øgede krav til en løbende erhvervskvalificering, og udviklingen går

i retning af en livslang vekselvirkning mellem uddannelse og arbejde.« (15)

På mødet d. 17. marts fandt første behandling sted af såvel dette lovfor-
slag samt forslag fra Det Radikale Venstre om ret til uddannelsesorlov og
om etablering af en voksenuddannelsesfond samt tillige et forslag fra Socia-
listisk Folkeparti om ret til betalt frihed til uddannelse (16).

Af debatten fremgik, at der var en bred vilje til at etablere øgede uddan-
nelsestilbud til voksne i erhvervslivet, og at der var forståelse for, at uddan-
nelsen ikke alene skulle være strengt erhvervsrettet, men også almindelig.
Kun Fremskridtspartiet gik generelt imod.

Naturligvis var der divergerende meninger om vilkårene for betalt fri-
hed. Socialistisk Folkeparti fandt, at alle skulle have fuld lønkomensation,
mens Socialdemokratiet erkendte, at man nok burde begrænse sig til de
lavestlønnede i så henseende. Der var klart uenighed om, hvor pengene
skulle komme fra. Regeringspartiernes holdning var, at der måtte være tale
om overenskomstspørgsmål parterne imellem, men det var en kendsger-
ning, at der ved finanslovens vedtagelse faktisk var blevet afsat 50 mio.
kroner som en beskeden start på en fond, hvor også arbejdsmarkedets par-
ter forventedes at blive bidragydere.

Det Radikale Venstre ønskede minimumsbestemmelser om dels, hvor
længe en ansøger skulle have været ude i erhvervslivet (heri var Socialde-
mokratiet enig), og dels, hvor længe den pågældende skulle have været an-
sat i nuværende virksomhed.

Under debatten blev der flere gange henvist til folketingsbeslutningen
af 30. maj 1984 om et 10-punkts program for voksenundervisning og folke-
oplysning (17). Det havde dengang fået en særdeles bred tilslutning.

Forslagene blev oversendt til Folketingets uddannelsesudvalg, og det tør
anses for givet, at der i det nye Folketing meget snart vil blive truffet nær-
mere beslutninger om BFU (betalt frihed til uddannelse).

Interessant nok redegjorde undervisningsminister Bertel Haarder og ar-
bejdsminister Henning Dyremose d. 3. marts i Folketinget for regeringens
syn på 90'ernes erhvervsuddannelses- og efteruddannelsespolitik (18).

Udgangspunktet i redegørelsen var, at 75 % af dem, der vil være på ar-
bejdsmarkedet i slutningen af 90'erne, allerede er der i dag (de lave ung-
domsårgange gør sig nu gældende). Der måtte derfor stilles krav om frem-
adrettet grund-, efter- og videreuddannelse.

Flest mulige voksne med tilknytning til arbejdsmarkedet skal have hævet
deres kvalifikationsniveau, og virksomhederne må tage et voksende med-
ansvar for denne ajourføring. Kvalifikationskravene måtte medføre, at

grænserne mellem ikke-faglærtes og faglærtes funktioner ville blive opblødt.

I redegørelsen beskæftigede ministrene sig især med erhvervsrettede efteruddannelser, arbejdsmarkedsuddannelser og videregående teknikeruddannelser. Som det vil ses af debatten d. 17. marts, er der næppe tvivl om, at også almindennende uddannelsestilbud kommer stærkt frem i målsætningen.

Reformer af læreruddannelse og af HF?

Måske skal vi have en væsentlig ny lov om uddannelse af lærere til folkeskolen.

I sommeren 1987 nedsatte undervisningsministeren et udvalg, hvis kommissorium blev:

»Det er udvalgets opgave at stille forslag, som kan sikre eleverne i danske skoler den bedst mulige undervisning gennem højnelse af kvaliteten i lærernes faglige, pædagogiske og erfaringsmæssige forudsætninger.

Udvalget skal samle, bearbejde og vurdere erfaringerne med læreruddannelsen efter loven af 1966 med henblik på at belyse bl.a. formidlingen af grundlæggende kundskaber og kulturelle og almene værdier, liniefagenes funktion, forholdet mellem det faglige og pædagogiske indhold i uddannelsen, virkningen af enhedslærerprincippet, læreruddannelsen set i relation til hjem-skole-samarbejdet. Læreruddannelsen bør endvidere vurderes i forhold til læreruddannelserne i andre lande.

Udvalget skal overveje, hvilke af disse og andre forhold i skolen og samfundet der gør ændringer af læreruddannelsen ønskelige. Overvejelserne må omfatte læreruddannelsens stilling i uddannelsesmønstret som helhed, seminariestrukturen, uddannelsens opbygning, praktikkens længde og placering, behovet og mulighederne for efteruddannelse samt forholdet til forskningen.

Udvalget skal overveje en åbning af læreruddannelsen med hensyn til ansættelse af seminarieuddannede uden for folkeskolen og ansættelse af ikke-seminarieuddannede i folkeskolen.

På baggrund af resultatet af disse overvejelser kan udvalget fremsætte forslag til ændring af læreruddannelsen inden for uændrede ressourcerammer.«

Udvalgets formand blev højskoleforstander H. Henningsen, Askov. Udvalgets nedsættelse gav for øvrigt årsag til en del offentlig debat, fordi de indstillende organisationer kun havde foreslået mænd til udvalgsposterne.

Undervisningsministeren måtte så selv udpege en række – i øvrigt højt kvalificerede – kvinder som ministerudpegede medlemmer for at imødekomme ligestillingsforventninger.

For ca. 20 år siden opstod HF-uddannelsen (= højere forberedelseseksamen) som en afløser for seminariernes præparandklasser. Den blev imidlertid ikke alene adgangsvejen til seminarierne, men også til andre mellemlange og højere uddannelser.

Den er fremtrådt i to former: dels som en 2-årig ungdomsuddannelse (så at sige parallelt med gymnasieuddannelsen) og dels som enkeltfagskursus.

HF-uddannelsen har i årenes løb været mødt med en vis kritik fra nogle højtuddannedes side (»en billig studentereksamen«), men også med begejstring fra mange unge, der dels ikke ønskede en 3-årig gymnasieuddannelse for at komme videre og dels følte sig tiltrukket af HF's betydelige valgmuligheder.

For mange blev den også en mulighed for at supplere den viden inden for visse fag, som var nødvendig for at komme i gang med en uddannelse som f.eks. socialrådgiver.

Det må bemærkes, at elevskaren generelt har en bredere social rekruttering, end tilfældet er i gymnasieuddannelsen.

HF-uddannelsens enkeltfagskursus blev af mange ældre udnyttet som en mulighed for at skaffe sig erstatning for den uddannelse, man af en eller anden årsag ikke selv kunne få som ung. De gennemfører vel ikke alle en fuld HF-uddannelse, men får tilfredsstillet ønsket om ny og god viden. Disse enkeltfagskurser har fået en meget stærk placering i folkeoplysningen.

Det er imidlertid en kendsgerning, at HF-uddannelsen trænger til en revision, til overvejelser om adgangskrav, indhold og kompetence med hensyn til efterfølgende studier. Derfor nedsatte undervisningsministeren i sommeren 1987 et udvalg med opgave at finde ud af, hvad der bør ske.

Udvalgets kommissorium er kort fortalt: *at* overveje HF's placering i det samlede uddannelsesbillede, *at* overveje optagelseskravene og disses konsekvenser for rekrutteringen, *at* overveje ændringer i fagenes niveau og time-tal og sammensætningen af den endelige eksamen, *at* overveje omfanget af evt. faglig supplerings ved visse videregående uddannelser. Sammenfattende skal udvalget også vurdere forholdet mellem de to-årige kurser og enkeltfagskurser både under hensyntagen til ressourceudnyttelse, frafald, vilkår for holdoprettelse og samarbejde mellem kurserne.

Formand for udvalget blev højskoleforstander Niels Højlund, Ry.

Noter:

1. Se nærmere »Uddannelseshistorie 1987«, Selskabet for Dansk Skolehistorie.
2. »Pejling og perspektiv«, Undervisningsministeriet 1988.
3. »Weekendavisen«, nr. 15, 1988.
4. »Weekendavisen«, nr. 14, 1988.
5. »Gymnasieskolen«, nr. 14, 1987.
6. »Uddannelse«, nr. 10, Undervisningsministeriet 1987.
7. »Uddannelse«, nr. 7, Undervisningsministeriet 1987.
8. »Danmarks Amtsråd«, nr. 2+4+5, 1988.
9. »Danmarks Amtsråd«, nr. 3, 1988.
10. Sp. 7730-7732 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 17, 1987-88.
11. Sp. 8486-8511 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 18, 1987-88.
12. Kr. Helveg Petersen: »Om ligestilling«, Landsforeningen til støtte af sent udviklede, 1985.
13. Sp. 6115-6155 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 14, 1987-88.
14. Sp. 7129-7151 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 16, 1987-88.
15. Sp. 7452-7453 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 16, 1987-88.
16. Sp. 8537-8590 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 18, 1987-88.
17. Folketingsbeslutningen af 30. maj 1984 om et 10-punkts program for voksenundervisning og folkeoplysning lyder:
»Folketinget opfordrer regeringen til at tage initiativer til at forbedre rammerne for udviklingen af voksenundervisningen og folkeoplysningen samt øge voksnes muligheder for deltagelse heri.
Flg. principper lægges til grund:
1. Voksenundervisningen og folkeoplysningen udvikles efter et decentralt mønster, hvor deltagere, undervisere og initiativtagere gives udstrakt frihed til at bestemme indhold og form.
Det offentlige sikrer den voksne befolkning et bredt undervisningstilbud af såvel folkeoplysende som alment kompetencegivende og erhvervsmæssig karakter og giver økonomisk støtte til voksnes deltagelse heri.
2. Folkeoplysningen og folkehøjskolen prioriteres og udvikles under størst mulig selvstændighed i forhold til det offentlige.
3. Enkeltfagskursernes almene kompetencegivende undervisning (9.-10. klasse og HF) udvikles til en egentlig voksenundervisning, som er frigjort fra folkeskolens og gymnasiet læseplaner, prøver og eksaminer.
4. Den erhvervsrettede voksenundervisning i det offentlige regi udbygges og gøres bredere og mere fleksibel.
5. Ved tildelingen af offentlige tilskud prioriteres den undervisnings- og folkeoplysningsvirksomhed, som etableres for voksne, der kun har fået en beskeden andel i samfundets omfattende uddannelsesstilbud.
6. De økonomiske og arbejdsmæssige betingelser for deltagelse forbedres bl.a. ved oprettelse af en uddannelsesfond. Voksenuddannelsesstøtte gives efter den enkeltes eget frie valg til at deltage i et bredt udvalg af folkeoplysende tilbud, herunder folkehøjskole, samt alment kompetencegivende eller erhvervsmæssig voksenundervisning. Ved tildeling af støtte tages særligt hensyn til de i punkt 5 nævnte grupper.

7. Den adgang til uddannelsesorlov, der allerede i dag forekommer for visse grupper, udvides gradvis til at omfatte alle arbejdstagere samt selvstændige, især dem, som driver mindre virksomheder.
8. Forsøgs- og udviklingsarbejde styrkes med henblik på at forny allerede etablerede initiativer samt udvikle helt nye tilbud.
9. Det bør sikres, at underviserne i voksenundervisningen og folkeoplysningen foruden den faglige viden har erfaring i de arbejdsfunktioner og den hverdag, hvorfra deltagerne kommer, samt at der ved ansættelser snarere lægges vægt på reelle faglige og pædagogiske forudsætninger end på formel kompetence.
10. Voksne skal have ret til at dokumentere og få godskrevet deres reelle kundskaber og færdigheder uafhængigt af, på hvilken måde disse er erhvervet.»
18. Sp. 7956-7970 i »Fortryk af Folketingets forhandlinger«, nr. 17, 1987-88.